

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Факультет фінансів та обліку
Кафедра фінансів ім. С.І. Юрія

СУКМАНОВСЬКИЙ Володимир Васильович

**Митна політика України: еволюційний розвиток
та оцінка ефективності реалізації / Customs
Policy of Ukraine: Evolution and Assessment of
Effectiveness of Realization**

спеціальність: 072 - Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійна програма - Митна справа

Кваліфікаційна робота

Виконав студент групи ФМСм-21
В. В. Сукмановський

Науковий керівник:
к.е.н., доцент, І. А. Гуцул

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту:

" ____ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри
_____ **О. П. Кириленко**

ТЕРНОПІЛЬ - 2022

Митна політика України: еволюційний розвиток та оцінка ефективності
реалізації

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ.....	5
1.1. Зміст, поняття та принципи її реалізації митної політики	5
Висновки до розділу 1.....	18
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ НАПРЯМКИ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ТА ВПЛИВ ЇЇ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ	20
2.1. Роль інформаційних технологій у трансформації функціонування митниці в Україні.....	20
2.2. Вплив глобальних відносин на становлення національної митної політики.....	24
Висновки до розділу 2.....	33
РОЗДІЛ 3. ВЕКТОРИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПОЗИТИВНИЙ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	36
3.1. Імплементация сучасних заходів митної політики в Україні.....	36
3.2. Шляхи впровадження інноваційно-інвестиційного простору національної економіки в межах реалізації митної політики.....	43
Висновки до розділу 3.....	51
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57

ВСТУП

Актуальність теми. Зміна векторів зовнішньої торгівлі України, активна співпраця з країнами-членами ЄС у створенні зон вільної торгівлі, передбачених угодами про асоціацію – усе це активізує діяльність митної служби в Україні та безпосередньо вплине на розвиток країни та національної економіки. Ключовими положеннями угоди є зміна курсу економіки, пошук нових підходів у сферах промисловості, енергетики, громадської безпеки, рівності прав, захисту споживачів, освіти, молоді та культури. Тому перед Україною стоїть завдання лібералізації зовнішньої торгівлі та запровадження нових змін в українській митній службі з використанням найкращого досвіду країн-членів ЄС.

Процеси формування митно-інноваційної політики відображено в публікаціях таких авторів, як: І.Бережнюк, Т. А.Войцещук, С.Герчаківський, І.Гуцул, І.Іващук, А.Крисоватий, А.Луцик, П. Пашко, О. Трохимець, В. Ченцов та ін.

Проте, хоча певні наукові розробки певною мірою визначили основні теоретико-методологічні засади реалізації митної політики, реалізація митної політики в сучасних умовах сьогодення ще потребує подальших досліджень.

Мета й завдання дослідження. Мета дослідження – сформулювати теоретичні положення та надати практичні рекомендації щодо вдосконалення митної політики для збільшення податкових і митних надходжень до державного бюджету.

Для досягнення зазначеної мети поставлено такі *завдання*:

- з'ясувати зміст поняття митної політики та принципи її реалізації;
- розглянути сучасних аспектів формування митної політики України;
- визначення ролі інформаційних технологій у трансформації української митної діяльності;
- дослідити вплив світових відносин на формування національної

митної політики;

- розглянути ефективність реалізації митної політики України;
- визначення пріоритетних напрямків розвитку митного потенціалу

країни;

- запропонувати напрями інноваційно-інвестиційного розвитку країни в межах реалізації митної політики.

Об'єкт дослідження - вплив митної політики на розвиток національної економіки.

Предмет дослідження - теоретико-методологічні аспекти та практичні пропозиції щодо вдосконалення митної політики в напрямку, що позитивно впливає на розвиток національної економіки.

Інформаційною базою дослідження є Податковий та Митний кодекс України, інші нормативно-правові акти України щодо сплати податків і зборів, дані Національної служби статистики України, Нацфінслужби України, формування та впровадження податкової та митної політики українських та зарубіжних авторів та її вплив на національну економіку в цілому.

Наукова новизна одержаних результатів у розв'язання важливої науково-практичної проблеми розробки теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо вдосконалення митної політики з метою посилення впливу оподаткування та митної справи на державний бюджет.

Апробація результатів кваліфікаційного дослідження.

Структура й обсяг роботи. Кваліфікаційне дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків і списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 189 сторінок. Робота містить 20 таблиць та 17 рисунків.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ

1.1. Зміст, поняття та принципи її реалізації митної політики.

Розвиток функцій держави не залежить від чіткого й послідовного процесу, не є строго визначеною системою реалізації державного впливу. Причинність же характеризує функції держави, які визначаються їх роллю в економічних, політичних і соціальних процесах. Варто зазначити, що елементарні функції найбільш чутливі до переходів зі зміною стану. Україна є незалежною державою, яка визначає митну політику, формує митний режим і створює власні митні служби. Це твердження є основою економічних інтересів України та її національної безпеки. Зміни в економічних взаємовідносинах імпортно-експортного бізнесу, посилення міжнародного економічного співробітництва та залежність від внутрішньої та зовнішньої ринкової економічної конкуренції вимагають подальших досліджень теоретико-методологічних основ реалізації митної політики в національній економіці.

„Інтеграція національної економіки у світову господарську систему, перспектива вступу України в Європейський Союз висувають високі вимоги до механізмів формування і реалізації державної митної політики в Україні. Розширення міжнародних зв'язків, розвиток зовнішньоекономічної діяльності актуалізують роль і значення митної політики, пошук нових напрямів, механізмів і засобів в інтересах збільшення вигод від її реалізації”[2].

Щоб визначити роль і роль митної політики в розвитку національної економіки, необхідно дослідити її сутність. Поняття «митна політика» має багато різних визначень.

„На думку Д. В. Приймаченко митна політика являє собою систему заходів, що регулюють ввезення, вивезення та транзит переміщуваних через кордони даної держави товарів й інших предметів, їх митне

обкладення, оформлення і контроль”[16].

А. В. Мазур надає визначення, як „... різновид державної політики, головним функціональним обов’язком, якої є - це забезпечення захисту національних інтересів та національної безпеки України в політичній, економічній, соціальній, екологічній та інших сферах. На її думку, митна політика базується на певних концептуальних засадах (базових національних інтересах та відповідних аспектах державної політики національної безпеки) і здійснюється через реалізацію відповідних доктрин, стратегій, концепцій і програм у різних сферах державної діяльності” [1].

Крім того, стратегія сталого розвитку «Україна-2020» передбачає впровадження реформ для створення сприятливого бізнес-середовища, розвитку малого та середнього підприємництва, залучення інвестицій та спрощення міжнародної торгівлі. Для цього необхідно зменшити кількість дозвільних документів у сфері господарської діяльності, скоротити кількість органів державного нагляду (контролю), забезпечити надання послуг громадянам та бізнесу в електронній формі. Спрощення для суб’єктів господарювання процесу міжнародної торгівлі не можна ототожнювати зі створенням системи бар’єрів (бар’єрів) для вільного перетину митних кордонів.

„Дослідження закордонного досвіду свідчить про неоднозначність цього поняття в різних країнах світу та цілей, яких виконує митна політика. В США в термін „митна політика” закладають зміст, як - оптимальна конфігурація цілей, принципів, функцій, напрямів ведення митної справи. В Австралії - система заходів, що застосовує держава для встановлення певної конфігурації митного оподаткування на імпортовані в країну товари та проходження ними митних формальностей. В Китаї - це частина зовнішньоторговельної діяльності держави, яка регламентує обсяг, структуру й умови експорту та імпорту товарів. В ЄС Забезпечення найефективнішого використання інструментів митного контролю та

регулювання товарообміну на митній території, участі в реалізації торгово-політичних завдань щодо захисту внутрішнього ринку, стимулювання розвитку національної економіки” [13].

„І. А. Гуцул зазначає, що митна політика включає в себе: принципи, що закладають правові підстави переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон; здійснюють правову регламентацію митних правовідносин між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності у напрямку захисту їх прав та законних інтересів в частині дотримання митних режимів, визначення правового статусу товарів, що підлягають оформленню; вчинення митних формальностей; порядку здійснення тарифного та нетарифного регулювання; реалізацію спеціальних захисних, антидемпінгових та компенсаційних заходів при імпорті товарів; справляння податкових та митних платежів, зокрема надання митних пільг; здійснення митного контролю” [2].

„О. А. Мосякіна рекомендує розглядати митну політику як систему політико-правових, економічних, організаційних та інших широкомасштабних заходів, спрямованих на реалізацію та захист внутрішніх і зовнішніх економічних інтересів країни, спрямованих на активну і цілеспрямовану реалізацію соціально-економічних умови в умовах формування політичної та ринкової економіки. Трансформація та пов'язані з нею ринкові суспільні відносини. На її думку „... митна політика має сприяти забезпеченню економічної безпеки України, тобто гарантувати гідний рівень соціального, політичного та оборонного існування й ефективний прогресивний розвиток держави, незалежність її політичних інтересів від можливих зовнішніх і внутрішніх економічних факторів” [7].

Але щодо правового забезпечення відносин між учасниками митних правовідносин, хочу зазначити, що українське законодавство визначає термін «національна митна політика», наголошуючи на тому, що стороною митних правовідносин завжди є стан.

„Ст. 5 Митного кодексу України (далі - МК України) визначає „державну митну політику” як систему принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки” [6].

„Вчені також підтримують доцільність визначення поняття «державна митна політика», зокрема пропозицію С.В. Іванова розуміти під нею невід’ємну частину зовнішньої та внутрішньої економічної політики держави, підпорядковану нормам адміністративного права, спрямовану на поглиблення процесу економічної інтеграції нашої країни та входження до єдиного європейського економічного простору за допомогою низки заходів адміністративного та силового характеру для захисту та захисту митних інтересів та закріплення правових інструментів, необхідних для національного та індивідуального економічного зростання ” [3].

„Н. В. Стоянець виділяє сучасні напрямки митної політики, як то: розвиток Українського імпорту; посилення взаємодії митних органів з суб’єктами зовнішньоекономічної діяльності шляхом укладання меморандумів; активізація співпраці митних органів України з митними службами міжнародних країн; боротьба проти ввезення на територію України неякісних продуктів харчування та споживчих товарів; розробка сучасних технологій та технічних засобів в діяльності митних органів України - приведення рівня технічного забезпечення для впровадження новітніх технологій; вдосконалення процедури митного контролю, що дозволить зменшити рівень контрабанди та захистити права інтелектуальної власності” [21].

Повертаючись до основних напрямків економічної політики, що розглядалися вище та закріплені в Господарському кодексі України, можна схематично представити основні складові економічної політики держави, у

невід'ємному взаємозв'язку з якими знаходиться митна політика (рис. 1.)

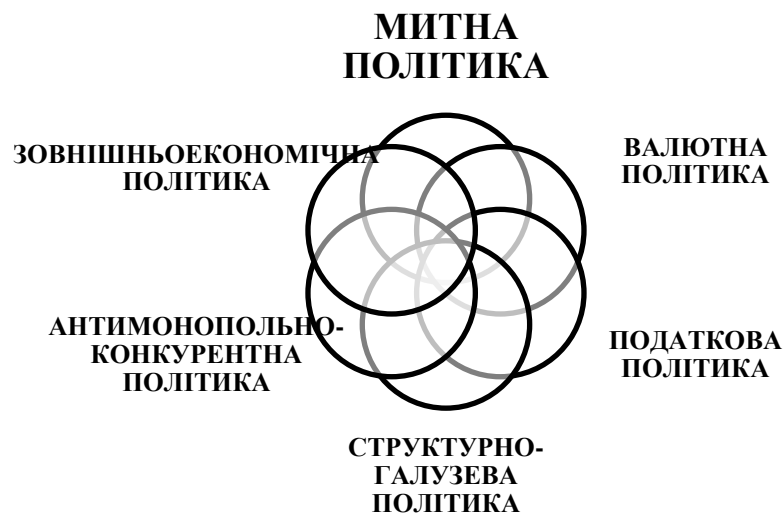

Рис. 1.1. Взаємозв'язок митної політики з іншими політиками в системі державної економічної політики[22].

Таким чином, наголошуємо на першочерговому взаємозв'язку митної політики з зовнішньоекономічною політикою, структурно-галузевою і антимонопольно-конкурентною. Власне це ті напрями політики, що передбачають врахування зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на формування митної політики. В той же час, валютна та податкова політики більше корелюють з митною політикою під час її реалізації.

По-перше, слід зазначити, що функція митної політики є предметною, а не об'єктом діяльності держави. Об'єктивне тлумачення слід визначити як діяльність, спрямовану на однорідну сферу суспільного життя, яка є цілісною і неподільною. Формування митної функції в межах національної економіки пов'язано з тим, що митна справа є стійким та постійним напрямом діяльності будь-якої держави” [5]. У березні 2012 року було прийнято Митний кодекс України, який став першим письмовим законом за часи незалежності. Він спрямований на врегулювання окремих аспектів, таких як: порядок здійснення митного контролю в пунктах пропуску, порядок митного оформлення товарів, порядок оформлення переміщення через митний кордон України товарів і транспортних засобів,

а також об'єктів інтелектуальної власності та грошових цінностей. комп'ютери порядок сплати податків і зборів; порядок зберігання товарів на митних складах; правовий і соціальний статус посадових осіб митних органів, їх компетенція та повноваження; заходи по боротьбі з контрабандою тощо.

„Також, Митний кодекс визначив основні питання щодо співробітництва Митної служби України з митними органами інших країн світу. Але, на сьогодні, процес взаємодії між учасниками митних правовідносин ускладнений тим, фактом що самостійно країна не може реалізовувати власну політику внаслідок обмеження рядом міжнародних Угод. Адже митні відносини мають міжнародний характер та рішення щодо організації переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон приймаються за участю міжнародних організацій та державних органів управління різних країн. Країна лише може стримувати сам процес глобалізації та адаптуватися до нього, але зупинити його їй не під силу” [4].

Під митною політикою слід розуміти існуючу систему політичних, правових, економічних, організаційних та інших заходів, метою яких є реалізація внутрішніх і зовнішніх економічних зв'язків країни та підвищення її конкурентоспроможності на світовому ринку. Митна політика є однією з основних форм регулювання торгових відносин з іншими країнами. Основним інструментом митної політики є митний режим пропуску товарів і транспортних засобів через митний кордон, а адміністративний орган покладає обов'язки на суб'єктів оподаткування. „Митний кодекс України надає визначення державній митній політиці, як системі певних принципів та напрямів діяльності держави з метою захисту митних інтересів, забезпечення митної безпеки, регулювання експортно-імпорتنних операцій, захисту внутрішнього ринку, розвитку національної економіки та її інтеграції до світової економіки” [35].

Митна політика країни є підвидом національної політики, основним

пріоритетом і напрямком якої є захист інтересів країни в політичній, економічній, соціальній, екологічній та інших сферах. В основі митної політики лежать національні інтереси, які реалізуються за допомогою теорій, стратегій, концепцій і програм у різних сферах діяльності держави. Орієнтуйтеся на те, що більшість авторів говорять про національну митну політику – основою всього є захист національних інтересів, який здійснюється через внутрішню та зовнішню політику.

„У дослідженнях І. Бережнюк окреслюється сфера державної митної політики, як імплементації внутрішньої й зовнішньоекономічної політики держави, але якщо взяти до уваги дослідження інших вчених, то митна політика виступає як складова державної політики та визначається по різному” [1]. „ Варто взяти до уваги дослідження вчених С. Ківалова та Б. Кормича. Автори визначають сутність митної політики, як триступеневу систему, де на першому рівні є митна справа, на другому рівні - митна політика, на третьому рівні - впровадження митної політики. Також науковці визначають саму митну справу як діяльність держави та органів, що мають певні компетенції зі встановлення тарифних і нетарифних обмежень. Крім того у поняття митної політики закладають розуміння, її як складової внутрішньої та зовнішньої політики, що визначає систему органів влади, що впливають на зовнішньоекономічну діяльність та організацію митної системи, забезпечуючи національну безпеку країни” [8].

Митна політика включає такі складові: переміщення через митний кордон; здійснення митного оформлення; нагляд за дотриманням митного режиму; здійснення тарифного та нетарифного нагляду за зовнішньоекономічною діяльністю; надання податкових і митних пільг і пільг; здійснення митного прикордонного контролю. Якщо визначено основні цілі митної політики, їх слід згрупувати в такі групи: економічні цілі, цілі регулювання, цілі правозастосування. Одним із факторів впливу на митну політику є соціально-економічний розвиток, на який впливають

глобальна конкуренція та зростання ролі інноваційних технологій. З огляду на зазначені причини зовнішньоекономічна політика країни є одним із головних факторів формування соціально-економічного розвитку.

„Існує три види митної політики:

1. Протекціонізм – це напрям політики країни у сфері міжнародної торгівлі, який полягає у створенні сприятливих умов для здійснення підприємницької діяльності підприємствами та підтримці розвитку національної економіки всієї країни в напрямку протекції. Конкурувати з іншими країнами шляхом встановлення високих тарифів на імпортовані товари, застосовувати нетарифні інструменти для регулювання зовнішньоекономічної діяльності, обмежувати або забороняти імпорту окремих товарів.

2. Фритредерство — це вільна торгівля. Під цим слід розуміти економічну політику держави, спрямовану на підтримку реалізації вільної торгівлі та протидію втручанню держави в діяльність суб'єктів господарювання. Ця політика підтримує вільний обмін товарами, що сприяє розвитку власного потенціалу кожної країни та зростанню національної економіки.

3. Самодостатність - ця політика з боку держави може бути застосована в ситуаціях, коли національна економіка повністю захищена від імпорту товарів на митну територію країни, тобто створення економіки, яка повинна бути закрита для задоволення потреб суспільства і держави. Така політика є проявом агресивних дій держав і може бути використана у разі загрози агресії з боку інших держав та бажання захистити власні кордони.” [7].

„ Для України одним із головних векторів розвитку може стати трансформація інституційних, організаційних та економічних процесів, а саме: створення нових інвестиційних можливостей, підвищення організаційно-економічних та управлінських можливостей органів державної влади, врахування вимог сьогодення, які потребують місце в

митній політиці, має бути закріплено в нормативно-правових актах. Але одним з можливих етапів сучасного економічного розвитку, як на національному, так і на міжнародному рівні, є також зростання політичних факторів, які визначають характер міжнародних відносин і міжнародної торгівлі. Тому визначення основних теоретико-методологічних засад митної політики має враховувати ефективність комплексу інструментів впливу на конкурентоспроможність національної економіки. Крім того, важливу роль відіграє також застосування торговельно-економічних санкцій, що впливає на пошук нових ринків збуту, нових партнерів та плани логістики. Структуру, збалансованість і спрямованість торгових потоків слід віднести до інтернаціоналізації” [20].

„При визначенні теоретико-методологічних засад митної політики України слід зосередити увагу на визначенні поняття «Державна митна справа», яке закріплено в митному законодавстві та має дефініції – як комплексу заходів, спрямованих на реалізацію державної митної політики. Основною метою державної митної справи є визначення алгоритму дій переміщення товарів, що імпортуються та експортуються, через митний кордон України, а також їх оформлення та митного контролю та митного регулювання.” [35].

„Реалізація державної митної справи здійснюється згідно з урахуванням міжнародних форм декларування товарів, розрахунку митної вартості товару, а також кодифікації та класифікації товарів та системності митної статистики. Згідно думок відомого вченого В. Я. Настюка, митна справа - це система суспільних відносин, що виникають під час переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон, у зв'язку із забезпеченням економіко-регулятивних, фіскальних і правоохоронних завдань митної політики держави, сформульованих у Митному кодексі України та інших законодавчих актах, де відповідно до норм права одним із суб'єктів виступає орган або установа митної служби, їх організація чи посадовець” [12].

Інтеграційні процеси до ЄС передбачають наближення законодавства України до європейського та поступову ліквідацію бар'єрів зовнішньої торгівлі як для українських підприємств, так і для європейських. Одночасно, тарифні та нетарифні обмеження в загальному випадку відіграють протекціоністську роль для національного виробника. Дані обмеження знижуватимуться впродовж перехідного періоду інтеграції України до повного їх ліквідування. Обсяги та форми митного контролю також підлягатимуть спрощенню на противагу використанню системи управління ризиками та переорієнтації на контроль за дотриманням митного законодавства після випуску товарів у вільний обіг.

Саме перехідний період передбачає високі загрози як для функціонування господарського комплексу країни, так і її бюджету, зокрема. Пропонований показник «ефект митної політики» має відображати регулювальну спроможність застосовуваних заходів в рамках здійснення митної політики, а також рівень реалізації фіскального потенціалу, що є переважним на даний момент, а тому не може не оцінюватись і не досліджуватись.

Таким чином, за основу для визначення поняття «ефект митної політики» варто взято трактування митної політики, визначеної вище: взаємопов'язаність стану здійснення митної справи та ступеню розвитку національної економіки

Отже, ефект митної політики (митний ефект) – це вплив (результат) конкретних заходів здійснення митної справи на забезпечення розвитку національного товаровиробника.

Таким чином, відійшовши від трактування митної політики як інструменту формування доходної частини державного бюджету, робимо акцент саме на її впливі на національну економіку, розширивши такий вплив від державної системи перерозподілу доходів до реального сектору національної економіки.

Якщо логічно відобразити взаємопов'язаність основоположних понять в системі реалізації митної політики, то отримаємо наступну схему (рис. 1.2):

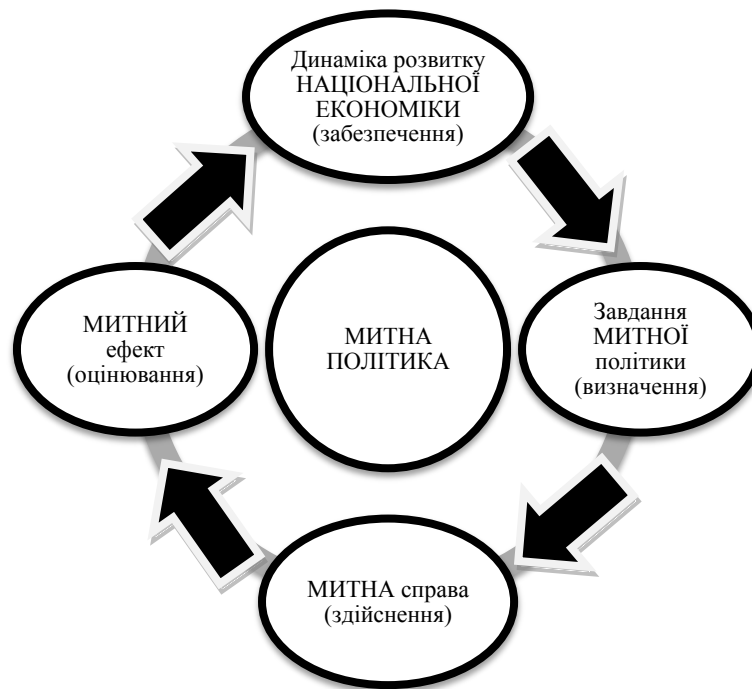

Рис. 1.2. Процес забезпечення реалізації митної політики[22].

Логіку взаємозв'язку наведено у формі кола для зручності сприйняття, однак в загальному випадку даний процес однозначно матиме висхідний характер. Даний факт пояснюється тим, що національна економіка для сталого розвитку за загальноприйнятим правилом, розробленим науковою школою монетаристів, має демонструвати мінімум 3 % росту щороку. Однак, враховуючи можливі наслідки кризових явищ, допускається і низхідний розвиток.

Ефект митної політики є поняттям динамічним, що в кожний проміжок часу може змінювати своє значення: як кількісно, так і якісно. Даний факт пояснюється кореляцією митних ефектів з конкретними завданнями митної політики, що мають визначатися в рамках стратегії, що визначатиме митну політику держави.

Таким чином поняття «ефект митної політики» (митний ефект) в даному ланцюгу посідає проміжне місце між митною справою та

динамікою розвитку національної економіки. Отримаємо іншу інтерпретацію поняття митної політики – діяльності держави щодо визначення завдань митної політики, їх реалізації шляхом здійснення митної справи, оцінювання митних ефектів її здійснення з метою забезпечення сталого розвитку економіки.

Виходячи з наведеного визначення митної політики, можна запропонувати іншу інтерпретацію поняття «митний ефект» – засіб оцінювання реалізації завдань митної політики за рахунок здійснення митної справи з метою забезпечення сталого розвитку національної економіки.

Таким чином, звуживши понятійний апарат, що корелює з поняттям «митна політика», однозначно можна ідентифікувати митні ефекти як регульовальні, фіскальні тощо наслідки здійснення митної справи.

Як зазначалося вище, науковці здебільшого аналізують митну політику в кореляції з запобіганням ризикам, які виникають при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Загалом, наскрізним в фаховій літературі є поняття «безпека» та «загроза» («ризик»), в формі економічних, фінансових, митних тощо. Відповідно і аналіз впливу державної політики розглядається здебільшого як стан протидії таким ризикам за їх видами. В цілях напрацювання можливої класифікації митних ефектів розглянемо класифікації загроз, ризиків, що наводяться науковцями, а також впливів державної політики.

Наступною складовою сучасної митної політики є митна безпека – економічне забезпечення національних інтересів, певних заходів, що здійснюються для стабільного розвитку економічної системи країни. Тому економічну безпеку, як одну зі складових сучасної митної політики, слід розглядати з позиції ефективності економічних, правових, політичних та інших загальнодержавних заходів щодо захисту інтересів громадян країни та всього суспільства. Основні митні питання, які необхідно вирішити, включають: митний контроль та встановлення митних платежів,

дотримання митних формальностей і митних правил, контрабанду та порушення митних правил. Не менш важливою метою митної політики є забезпечення саморозвитку та самовідтворення країни як загальної мети державної політики. Ці заходи включають модернізацію виробництва, інвестиційну діяльність та інноваційну політику, сприятливі умови ведення бізнесу та ефективні заходи боротьби з тіньовою економікою. Митна політика також забезпечує те, що основними критеріями національної економічної безпеки є: незалежність, суверенітет, конкурентоспроможність економіки та її різних секторів, соціально-політична стабільність, ресурсний потенціал.

„Тому основними заходами забезпечення інтересів України є: полегшення торгівлі; сприяння транзитові через митну територію країни; пошкваллення товарообігу та пасажиропотоку через митні кордони країни; прозорі правила стягнення податків та митних зборів; організація боротьби з контрабандою; гармонізація митного законодавства України з країнами партнерами, зокрема з країнами членами Європейського Союзу; конфіденційна інформація суб'єктів ЗЕД; контроль неякісних товарів; недопущення введення продукції низького морально-етичного змісту” [22].

Згідно представленим напрямам розвитку митної політики в умовах приєднання до Асоціації з ЄС (рис.1.1), варто розкрити сутність кожної компоненти митної політики. Напрямом митної політики є здійснення економічних, організаційних, політико-правових заходів. Реалізація митної політики здійснюється на основі таких документів: принципи, стратегії, концепції. Важливим моментом у трансформації митної політики України став вступ до Європейського Союзу, який визначив зміни в технологіях, організації та регулюванні економіки, інвестиційних та управлінських можливостях країни. Основні тенденції та фактори ризику включають: інтернаціоналізацію торгівлі, торговельно-економічні санкції, зростання частки енергоносіїв, наявність міжнародних торгово-економічних асоціацій, продовольчу та екологічну безпеку.

Висновки до розділу 1

1. Митну політику слід визначати як існуючу систему політичних, правових, економічних, організаційних та інших заходів, метою яких є здійснення внутрішніх і зовнішніх економічних відносин країни з метою підвищення її конкурентоспроможності на світовому ринку. національна політика, її основні Пріоритети та напрями розвитку — захист інтересів країни в політичній, економічній, екологічній, соціальній та інших сферах суспільного життя.

2. Основним інструментом митної політики є митний режим пропуску товарів і транспортних засобів. Митна політика включає наступні складові: переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон; забезпечення митного оформлення; дотримання митних режимів; застосування тарифного та нетарифного регулювання; здійснення митного контролю; правове регулювання.

3. Однією зі складових митної політики є митна безпека, як економічна гарантія національних інтересів, певних заходів, що здійснюються для стабільного розвитку економічної системи країни. Під митною безпекою розуміється стан, в якому захищені економічні інтереси країни в галузі митної справи, а також здатність протистояти нестабільним факторам і мінімізувати загрози нормальному розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

4. Реалізація митної політики має здійснюватися за такими напрямками: оздоровлення економіки шляхом залучення найбільш інноваційних компаній світу, створення економічного середовища для відновлення зовнішньоекономічної спеціалізації країни, підтримка наукоємних виробництв, розширення географічної структури імпорту та експорту, щоб забезпечити найкращі умови для українських компаній, гармонізувати митні збори щодо країн-членів ЄС, до яких зараз прямує Україна.

5. За результатами досліджень зовнішньої митної політики зроблено висновок, що США є найбільш вільними, включаючи наступні складові: глобальна система зв'язку, підтримка розвитку митних служб, побудова інформаційної інфраструктури, баланс між цінністю інформації. , Недоторканність приватного життя, забезпечення дослідження. Однак ЄС реалізує найбільш соціальні звичайні політики, серед яких: поширення соціальних послуг для населення; активний розвиток у сфері інформації; виконання освітніх і демонстраційних функцій; дослідження соціальних наслідків; надання мережевих послуг; публічний доступ.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНІ НАПРЯМКИ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ТА ВПЛИВ ЇЇ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ

2.1. Вплив глобальних відносин на становлення національної митної політики.

Процес інтеграції економічних, політичних, правових, культурних та інформаційних елементів у митну політику відіграв одну з важливих ролей у формуванні інститутів української митної політики. Міжнародний поділ праці та глобалізація відносин між товаровиробниками без кордонів впливає на незалежність національних економік від зовнішньоекономічної діяльності. Особливістю зовнішньоекономічної діяльності в національній економіці є величезний дефіцит державного бюджету, який можна покрити за рахунок зовнішньої торгівлі товарами національного виробника, що впливає на вихід економіки з рецесії та зростання макроекономічних показників. Тому важливість створення інститутів митної політики в Україні є одним із питань, які потребують подальшого вивчення.

В контексті дослідження впливу глобальних відносин на

становлення національної митної політики заслуговують на увагу дослідження: І. Г. Бережнюк, С. І. Доротич, С.М. Перепьолкіна, А.Б. Яценко.

„А.Б. Яценко в своїх наукових працях дослідила економічну природу глобалізаційних та інтеграційних процесів, що відбуваються у світовому господарстві та їх вплив на митну політику окремої держави. Нею обґрунтовано вибір європейського вектору інтеграції України як найбільш ефективного; виявлено та класифіковано чинники, які стримують процеси євроінтеграції в Україні та спрогнозовано процес подальшого розвитку економічних відносин з європейськими країнами на основі реформування митної системи у контексті вступу до ГАТТ/СОТ” [44].

„І. Г. Бережнюк розробив модель формування та реалізації митної політики, ієрархічно-рівневу модель системи управління митною справою, теоретичну модель конфліктності функцій митної системи. Ним запропоновано методику розрахунку ймовірних втрат митних податків з імпорту товарів і ймовірних втрат державного бюджету від компенсації податку на додану вартість за фіктивну частину експорту з України. Розроблено рекомендації щодо вдосконалення структури митної служби та системи митного регулювання України” [23].

„С. І. Доротич у своїх дослідженнях, визначив тенденції еволюції митної служби країн з перехідною економікою; стан виконання європейських вимог і міжнародних норм у процесі реалізації митно-тарифної політики в Україні. Дослідив правові механізми імплементації європейських і міжнародних митних стандартів в Україні та розробив комплекс механізмів державного управління процесами адаптації митної системи України до європейських вимог” [28].

„С.М. Перепьолкін досліджував правовий аспект становлення митної політики. Ним висвітлено особливості проведення європейського митного співробітництва на регіональному, субрегіональному та двосторонньому рівнях. Акцентовано увагу на аналізі процесів правової конвергенції

митних систем європейських держав, обґрунтуванні концепції формування єдиного європейського митного простору та дослідженні міжнародно-правових механізмів його створення” [40]. Але вимоги сьогодення (активне застосування процесу електронізації митних відносин, адаптація та координація митної політики країн ЄС) зумовлюють необхідність продовження дослідження напрямків впливу глобальних відносин на формування національної митної політики.

„Вдосконалення митного законодавства України має сфокусуватися на законодавстві країн-членів Європейського Союзу що захищають інтереси своїх підприємців та інтереси, що вимагають наповнювати державний бюджет країни. Митна політика в Україні має бути трансформована на рівні методологій щодо вирішення основних проблем, які можуть постати перед митними органами влади, як одного з компонентів державної політики. Варто зауважити, що зміни в Україні в митному регулюванні внаслідок інтеграції України до Європейського Союзу, має поставати зокрема у адаптація чинного законодавства до законодавства ЄС. Характерними особливостями митного режиму на території Європейського Союзу передбачають різні пільги наприклад звільнення від сплати мита та застосування інших заходів торгової політики” [36].

„Однак існують специфічні процедури щодо встановлення митних режимів у Європейському Союзі, а саме: 1) погашення або ремісії імпортного мита внаслідок вивезення товарів; 2) вивезені товари, що були випущені до вільного обігу і звільнення від сплати мита, а також за зниженою митної ставкою; 3) внаслідок вивезення товарів відбувається експортне повернення; 4) фінансові пільги, що регулюються відносини сільськогосподарської політики Європейського Союзу. Розширення торговельних відносин між країнами членами Європейського Союзу та України має спиратися на реалізацію національної правової системи що адаптується до чинного законодавства ЄС” [33].

Варто зазначити, що європейська правова система характеризується охопленням зовнішньої політики та політики безпеки та співробітництвом у законодавчій та митній діяльності. Крім того, джерела митного законодавства ЄС слід поділити на «первинні» законодавчі акти та «вторинні» законодавчі акти. До джерел первинного права слід віднести нормативні договори, що визначають відповідну взаємодію держав-членів ЄС з митним союзом, тобто: Договір про заснування Європейського об'єднання вугілля і сталі (Паризький договір, 1951 р.); Договір про заснування Європейської комісії з атомної енергії (Євроатом, 1957 р.); Договір про заснування Європейського Економічного Співтовариства (Римський договір, 1957 р.); Єдиний європейський акт 1986 р. (унесення змін до Римського договору, 1957р.); Договір про Європейський Союз (Маастрихтський договір, 1992 р.); Амстердамський договір (унесення змін до договору про створення ЄС, договорів, що засновували ЄЕС, і деяких пов'язаних актів, 1997р.); Ніццький договір (унесення змін до Маастрихтського договору та Римського договору, 2001 р.); Лісабонська угода про внесення змін у Договір про Європейський Союз і Договір заснування Європейського Співтовариства (2007 р.). Розкриваючи природу «принципових» договорів, варто зазначити, що Амстердамський договір, який визначає правові механізми європейської інтеграції в рамках Інтеграційного об'єднання, змінює багато положень Маастрихтського договору Європейського Союзу. Лісабонський договір окреслює подальше поглиблення європейської інтеграції в усіх сферах діяльності ЄС, а також усунення багатоструктурного характеру ЄС і міжнародної правосуб'єктності, яку він надає.

„Крім того, документ розширив інституції ЄС, яких стало сім: Європейський парламент, Європейська рада, Європейська комісія, Суд і Рахункова палата, Європейська рада та Європейський банк. Крім того, визначено ключові питання щодо прийняття законодавчих актів та процесу їх імплементації. До основних джерел «вторинних прав» у митних справах

належать: Митний кодекс Європейських Співтовариств, Регламент Комісії ЄЕС № 2454/93 від 02.07.1993 р., Єдиний Митний тариф Європейського Співтовариства 1969 р., Регламент Ради ЄЕС № 918/83 від 28.03.1983 р., Рішення Суду ЄС, Міжнародно-правові акти у сфері митної справи ЄС. Варто зазначити, що основою економічного співтовариства є митний союз, який є важливою частиною спільного ринку і є результатом підписання Римського договору, основними заходами якого є: скасування всіх тарифів і обмежень між членами Товари обкладаються єдиним зовнішнім тарифом, який є однаковим для всього Європейського Співтовариства (прибуток від його стягнення став одним із джерел формування власних ресурсів Спільноти)” [41].

„ Функціональними зобов’язаннями Митного Союзу як частини Європейського Союзу є: 1) Реєстрація товарів – моніторинг вхідних та вихідних переробних товарів; обробка митних декларацій та управління митними формальностями; використання торговельних обмежень; виставлення рахунків-фактур та стягнення мита. 2) Контроль - здійснення практичної перевірки наявності; перевірка супровідних документів; службові розслідування у разі виявлення порушень; перевірки суб'єктів господарювання - учасників митних відносин щодо дотримання ліцензійних умов. Горизонтальна підтримка митних процесів заключається в управлінні даними з переміщення товарів; управління бізнесом - а) ідентифікація та реєстрація, б) надання інформації, в) отримання різних ліцензій. Основними функціональними сферами Митного союзу, які потребують удосконалення, є: стратегічний підхід до інших організацій і відомств у сфері безпеки, охорони здоров’я та навколишнього середовища; необхідність оновлення структур і методів, які використовуються Митним союзом, у зв’язку з поточними вимогами модернізації для імпорту та експортні операції; ефективність, диференціація та однорідність мають бути основними домінуючими факторами функціонування митних союзів; подальше уточнення ключових

аналізів для визначення ефективності митних союзів” [30].

Сьогодні міжнародний аспект Митного союзу включає двосторонні та багатосторонні заходи з діловими партнерами, спрямовані на розробку інструментів та умов, які забезпечують найвищу безпеку поставок та спрощують бюрократичні процедури. Україні слід зосередитися на адаптації до європейського митного законодавства, спрощенні митних процедур для взаємного визнання між державами-членами ЄС та Україною, а також активно співпрацювати в обміні інформацією у сфері інтегрованого управління ланцюгами поставок, але не варто забувати про боротьбу з контрабандою нелегальних товарів та порушення прав інтелектуальної власності.

2.2 Роль інформаційних-комунакаційних технологій у трансформації функціонування митниці в Україні

Інформаційні технології у суспільстві є одним з вагомих компонентів збирання і обробки великих обсягів інформації, зокрема переваги використання ІТ добре розуміють та застосовують митні відомства зарубіжних країн (Німеччина, Франція, Японія, Китай, США, Канада та ін.). Для прикладу електронного декларування Японії використовується автоматизована система NACCS (National Automated Cargo and Port Integrated System), яка об'єднує суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності з національною митною службою. Також можна зареєструвати товар через декларацію з ПК, ввівши дані про товар, назву, країну походження, вартість контракту та транспортні витрати. Втілення інформаційних технологій в департамент митної справи Міністерства доходів і зборів України розпочалося ще в 1992 р., але створення системи “Електронна митниця” відбулося у 2005 році.

„Основною метою програмного забезпечення “Електронна митниця” є економічна безпека країни. Імплементация заходів відбувається за

допомогою до сторонніх потоків інформації - суб'єктів ЗЕД та органів державної влади, митного контролю та оформлення вантажів для їх супроводження. Розробка програмного забезпечення спрямовано на адаптацію Єдиної автоматизованої інформаційної системи Департаменту митної справи Міністерства доходів і зборів України та нової комп'ютеризованої транзитної системи ЄС, швидке отримання актуальної інформації щодо здійснення зовнішньоекономічних операцій, вдосконалення соціального та інформаційного обслуговування суб'єктів ЗЕД, населення” [27].

„Для покращення прозорості та підзвітності операційної діяльності державних органів влади є важливим впровадження інформаційних технологій, зокрема в таких напрямках як державний облік, незалежний аудит, управління адміністративним процесами. Нові тенденції визначають основні завдання спрощення митних процедур в напрямку впровадження інформаційних систем, а також сумісність з аналогічними системами країн світу. Тому європейських спільнот вважає, що зміни в митних процедурах внаслідок впровадження інформаційних технологій мають бути тотожними. “Електронна митниця” є багатофункціональною комплексною системою, що об'єднує багато інформаційних технологій та механізмів з метою дотримання митної безпеки України: - інтеграція електронних процедур до митного контролю; - створення і технічної підтримки організаційно-технічних систем; - технологічне забезпечення обробки даних в усіх процесах митного контролю” [35].

„Відповідно до подальших дій ЄС розроблено багаторічний стратегічний план впровадження «електронної митниці»: - інтеграція систем контролю експорту, імпорту та транзиту; спрощення обліку суб'єктів ЗЕД обліку лише в одній державі; загальне місце єдиного електронного доступу для оформлення зовнішньоекономічних операцій; стандартизація часу та місця перевірки; забезпечити обмін електронною інформацією між усіма органами та суб'єктами; відбір товарів для митного

догляду на прикордонних та внутрішніх пунктах митного оформлення; збір, повернення, звільнення від платежів здійснюється уповноваженим суб'єктом у місці, де він зареєстрований та де знаходяться його документи; збір, повернення, звільнення від платежів здійснюється уповноваженим суб'єктом у митному органі за його вибором; електронне декларування товарів; проведення електронного обміну інформацією між усіма митними пунктами в межах ЄС” [29].

„ Основним інформаційним інструментом щодо країн ЄС є їхні бланки, які використовуються митницями під час огляду товарів. Найбільш релевантною є та інформація, з якої можна визначити ранг, вік, закони та їхній вплив на інші митні операції. Основним заходом запобігання подібним явищам є координація загального плану контролю, завдяки чому зменшується кількість цих загроз. Управління ризиками – це явище циклічного застосування відповідних форм контролю, заснованих на алгоритмах оцінки ризиків на основі вантажних декларацій, які виконуються кількома коридорами фільтрації. Основним важелем впливу на ризик митної політики є вибір достатньої кількості форм митного контролю. У зв'язку з фінансовою кризою організація митної справи спрямована на зміцнення транскордонної торгівлі шляхом спрощення митних процедур. Спрощення митних процедур має бути забезпечено шляхом гармонізації інформаційних технологій, особливо щодо обміну важливими даними під час перетину кордонів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Формулювання та впровадження методів митного контролю кожного учасника також має бути скориговано. Зокрема, надання інформації підвищує ефективність, одноманітність та швидкість доступу до інформації для прискорення митного контролю та оформлення товарів” [31].

„ Всесвітня митна організація оголосила 2019 рік роком «Розумних кордонів». SMART означає «безпечний, вимірний, автоматизований, заснований на ризиках і керований технологіями». І митниця Кореї

запускає систему митного оформлення електронної комерції на основі блокчейну» [32]. Хоча система управління митною службою України використовує інформаційні технології, міжнародні експрес-перевізники в Україні все ще змушені подавати митниці паперові реєстри. Для наближення до світових стандартів електронного обслуговування операторів України необхідно вирішити кілька особливо важливих питань:

По-перше, необхідно налагодити систему обміну митною інформацією з сусідніми країнами. Корисним рішенням може бути впровадження спільної транспортної системи з ЄС та деякими іншими країнами за допомогою нової комп'ютеризованої транспортної системи (New Computerised Transit System - NCTS). Це передбачає прямий обмін даними між митними органами різних країн, імпорتنі операції аналізуються ще до прибуття товару в Україну, що виключає можливість маніпуляцій з документами та «переривання» перетину кордону.

„Крім того, Нової комп'ютеризованої транзитної системи NCTS відкриває широкі можливості для бізнесу, зокрема: можливість здійснювати обмін електронними даними з митницею, прозорі і зрозумілі правила транзитного переміщення товарів, відповідно зменшення адміністративного навантаження та витрат. Крім того, використання загальноєвропейської електронної транзитної системи дозволить перевізнику скористатися системою спеціальних транзитних спрощень: загальна фінансова гарантія; самостійне накладення пломб спеціального типу; авторизований вантажовідправник; авторизований вантажоодержувач” [34].

„Для митної адміністрації, також, є велика кількість переваг у разі запровадження Нової комп'ютеризованої транзитної системи NCTS, зокрема:

- 1) прямий обмін даними між митними адміністраціями різних країн;
- 2) вибіркового контролю на основі аналізу ризиків, зокрема аналіз операції на предмет їх ризикованості ще до прибуття товарів в Україну,

обґрунтоване визначення форм митного контролю;

3) усунення можливості маніпуляцій з документами та "переривання" транзиту шляхом упровадження обов'язкового пломбування, гарантування забезпечення сплати митних платежів;

4) зменшення кількості контрольних процедур при одночасному підвищенні рівня безпеки;

5) краще планування людських ресурсів" [34].

„По-друге, жорсткий контроль руху товару. Вирішення цієї проблеми можливе шляхом уніфікації обліку товарів зовнішньоекономічної діяльності та бухгалтерського обліку товарів всередині країни, а також шляхом впровадження електронної ідентифікації товарів, тобто шляхом запровадження системи tax-invoice або e-invoice.

По-третє, врегулювання питання переміщення товарів громадянами, що може бути вирішено шляхом запровадження електронних реєстрів міжнародних поштових та експрес-відправлень. Потрібна максимальна «діджиталізація» митниці, що передбачає відмову від використання паперових документів, переведення всіх комунікацій між декларантом і митницею в електронну форму" [32].

Інтеграція інформаційних технологій у митну діяльність сприятиме вдосконаленню комплексної системи контролю суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Надання інформації має становити важливу частину планування та контролю митної діяльності та забезпечувати життєздатність митних механізмів. Завдяки використанню інформаційного забезпечення можна прискорити митні процедури, електронне декларування товарів, взаємодію між різними митними пунктами, активно розвивати міжнародне співробітництво в митній справі, збільшувати надходження до державного бюджету.

„ Міжнародний досвід використання «цифрових» технологій у митній політиці є основою ефективності роботи митниці. Основою інформаційних технологій є використання електронних митних

декларацій. Основними моментами впровадження в Україні «електронної митниці» є: цілодобове митне оформлення за принципом «єдиного вікна», система відстеження руху вантажів; гармонізація документів «Електронної митниці» з вимогами ЄС та введення Єдиного уніфікованого документу (SAD); системи контролю за переміщенням вантажів із загальноєвропейською NCTS; інтеграція баз даних задля контролю та боротьби з контрабандою»[39].

Основою програмного забезпечення митної політики може стати уніфікація існуючих систем контролю, єдина система обліку суб'єктів господарювання, єдиний електронний доступ до всіх митних послуг, відбір товарів для митного огляду, митний догляд, електронний інформаційний обмін інформацією, скорочення фізичних оглядів. Формуючи стратегію митної політики, варто дотримуватись наступного алгоритму дій – розробка плану, визначення тактичних заходів, визначення основних моделей поведінки в митному процесі, диференціація відносин митних органів суб'єктів ЗЕД (позиції по відношенню до інших), перспектива чи стратегія перспективи в процесі реалізації митної політики в Україні.

Для України, яка запроваджує систему електронного митного декларування, конче необхідно запровадити процеси, пов'язані з автоматизацією та електронним митним декларуванням, а саме: автоматичне оформлення митних декларацій, автоматичне визначення кількості та видів митних процедур за результатами аналіз ризиків; автоматичне завершення процедур митного оформлення та випуск товарів; внесення змін до митних декларацій через механізм електронного митного декларування; отримання електронних дозволів (наприклад, переробка товарів); електронна перевірка експертами, які аналізують митну діяльність та облік.

Статистичні дані свідчать про ефективність запровадження політики електронного митного декларування (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Відсоток електронних декларацій в загальній кількості
декларування

Країни	Імпорт		Експорт	
	Загальна кількість декларацій, млн..	Відсоток електронних декларацій,	Загальна кількість декларацій, млн..	Відсоток електронних декларацій,
Європа	171,7 млн.	85,9 %	97,2 млн.	91,9 %
Південна Америка, Північна Америка, Центральна Америка, Карибські острови	68,5 млн.	85,2 %	26,2 млн.	87,3 %
Західна та Центральна Африка	1,2 млн.	85,5 %	0,1 млн.	89,6 %
Східна та Південна Африка	7,4 млн.	92,7 %	7,3 млн.	95,8 %
Північна Африка, Близький та Середній Схід	6,1 млн.	100 %	1,7 млн.	100 %
Далекий Схід, Південна та Південно- Східна Азія, Океанія та Острови Тихого Океану	92 млн.	91,6 %	115,7 млн.	93,6 %

Джерело: побудовано за даними [42].

Наприклад, за даними Всесвітньої митної організації, загальна кількість електронних митних декларацій в європейському регіоні перевищує 90%.

Одним із основних елементів комунікаційної політики фіскальної та митної служби Європейського Союзу (ЄС) є потужний портал служби, який є одним із головних досягнень і проектів ЄС. Завдання такого проекту – обмежити документообіг, створити швидші та зручніші сервісні функції, комунікацію з бізнесом та забезпечити своєчасний доступ до необхідної інформації. Основною метою є забезпечення та підтримка

безпеки та функціонування зовнішніх кордонів і торгівлі ЄС.

Для ефективного та коректного функціонування митної служби будь-якої країни необхідно впроваджувати ефективну та структуровану комунікаційну політику, яка забезпечує діалог між усіма учасниками митного процесу.

Основна інформація про митну справу та взаємодію з митницею, яка відображається на порталі, здійснення митних операцій полягає в наступному:

Інформація про Митний Союз ЄС. Варто зазначити, що Митний союз є однією з рушійних сил ЄС. Він був створений ЄС для функціонування єдиного ринку та для захисту фінансових інтересів ЄС і безпеки його громадян.

„Щоб ефективно взяти на себе ці ролі, митниця підтримує постійний діалог із зацікавленими сторонами. У цьому контексті було вдосконалено консультації з бізнес-сектором. Торгові асоціації регулярно запрошуються на семінари та робочі групи, щоб внести свій внесок у розробку нових політичних та законодавчих ініціатив” [37].

Місія митних органів описана в Митному кодексі ЄС. Митні органи в першу чергу відповідають за нагляд за міжнародною торгівлею ЄС, сприяючи таким чином чесній і відкритій торгівлі, реалізації зовнішніх аспектів внутрішнього ринку, Спільної торговельної політики та інших спільних політик Співтовариства, пов'язаних з торгівлею та загальною безпекою постачання.

Митні органи повинні запровадити заходи, спрямовані, зокрема, на наступне:

- Захист фінансових інтересів Співтовариства та її держав-членів;
- Захист Співтовариства від недобросовісної та незаконної торгівлі при підтримці законної підприємницької діяльності;
- Забезпечувати безпеку та безпеку громади та її мешканців і, у разі необхідності, захищати навколишнє середовище в тісній співпраці з

іншими органами влади;

- Підтримувати належний баланс між митним контролем та сприянням законній торгівлі.

Розвиток Митного союзу ЄС та його управління. Наголошує на необхідності загального узгодженого процесу прийняття рішень за участю держав-членів і Комісії (та інших відповідних зацікавлених сторін).

Корисні посилання включають eCustoms і Митний офіс Європейської комісії з кіберзлочинності.

Митні процедури - це правила ЄС, що регулюють процедури імпорту, транзиту та експорту товарів.

За цим посиланням дуже зручно знайти такі сторінки: загальні питання (митні постанови, митні декларації, реєстрація суб'єктів господарювання), митні борги, тимчасове зберігання, митні процедури для суден; імпорт; питання транзиту; питання експорту.

Розрахунок мита - зазначена інформація про те, як обчислюються митні збори, застосування "Загального митного тарифу" та правил походження.

Кодекс Митного Союзу (CUS) – запровадження Кодексу Митного Союзу визначає правову базу для митних правил і процедур у митній зоні ЄС, застосовних до сучасних моделей торгівлі та інструментів комунікації.

Рекомендації Митного союзу набули чинності 1 травня 2016 року, головними цілями яких є простота, сервіс і швидкість.

Крім того, на порталі вказується, що з 1 травня 2016 року митна справа буде поступово переведена на повністю електронне ведення. Ця трансформація відбувається поступово, оскільки виникає необхідність у розробці нових ІТ-систем або модернізації існуючих.

Митна безпека. Митна безпека визначає митну політику та процедури для підвищення безпеки міжнародної торгівлі.

Авторизований економічний оператор (АЕО) функціонує з 2008

року. АЕО базується на партнерстві Митниці та бізнесу, який представляє та започаткувала Світова митна організація.

Управління митними ризиками. Управління ризиками допомагає митним органам визначати різні рівні ризику, пов'язані з товарами, які ввозяться або залишають ЄС.

Роль митного контролю. Митна служба бере участь у впровадженні та застосуванні законодавства ЄС щодо імпорту та експорту до країн, що не входять до ЄС. Митний контроль має бути швидким, ефективним і базуватися на сучасних методах управління ризиками, щоб уникнути переривання торгових потоків у економіці, що швидко розвивається.

Міжнародні відносини. Інформація про митні угоди з третіми країнами, Всесвітня митна організація та розширення ЄС.

Таким чином, портал митної та фіскальної служби ЄС є потужним, інформативним, містить всі необхідні посилання та виступає в ролі одного з головних комунікаторів між зазначеною службою, стейкхолдерами та всіма учасниками митної справи.

Висновки до розділу 2

1. 1. Запропоновано складові трансформації митної політики в разі зміни національної торговельної політики. Встановлено, що сучасна митна політика України залежить від заходів інтеграції з країнами-членами ЄС завдяки підписаній Угоді про асоціацію з ЄС. В результаті підписання угоди напрямок змін – запровадження Асоціації уповноважених економічних операторів, доступ до транспортної системи, зобов'язання митної системи, модернізація системи митних платежів.

2. 3 метою підвищення прозорості та підзвітності оперативної діяльності органів державної влади запроваджено механізми використання інформаційних технологій, зокрема у таких сферах: державний облік,

незалежний аудит, управління адміністративними процесами. Наразі активно використовується інформаційна платформа «Електронна митниця», яка реалізує інтеграцію процесів електронного митного контролю, створення та технічну підтримку організаційно-технічних систем, технічну підтримку обробки даних у всіх процесах митного контролю. Завдяки використанню інформаційного забезпечення можливо пришвидшити проведення митних процедур, здійснити електронне декларування товару; посилити рівень взаємодії між різними точками митниці.

3. Наразі існують перешкоди для загальної інтеграції інформаційних технологій у митну систему, зокрема відсутність організаційних заходів щодо впровадження системи «єдиного вікна» для окремих видів контролю, зокрема: радіаційного та фітосанітарного. Адже пункти пропуску не мають спеціального обладнання для здійснення такого роду контролю. Крім того, в Україні відсутній єдиний реєстр міжнародних сертифікатів, що унеможливує використання електронних еквівалентів фітосанітарних сертифікатів, можливість створення яких передбачена ІРРС. До того ж, має місце й людський фактор, що суттєво ускладнює запровадження в роботу митних органів інформаційних технологій, зокрема: небажання посадових осіб інших державних органів влади, що виконують спільну з митними органами переходити на електронну взаємодію, надмірна бюрократизація з їх боку та бажання здійснювати штучне керування митним контролем.

4. Сформований спосіб реалізації потенціалу народногосподарських звичаїв. Встановлено, що основною основою впливу митної політики на національну економіку є економічне зростання, формування платоспроможного бюджету та підвищення добробуту громадян. Проте існують і загрози шкоди розвитку митної політики та негативного впливу на розвиток економіки, зокрема: зміни податкового та митного законодавства, зростання тіньової економіки.

РОЗДІЛ 3

ВЕКТОРИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПОЗИТИВНИЙ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ

ЕКОНОМІКИ

3.1. Імплементация сучасних заходів митної політики в Україні

Сучасні заходи митної політики України залежать насамперед від економічного співробітництва з іншими країнами, особливо з точки зору взаємодії у сфері організації та здійснення митної діяльності. Спілкування між країнами з питань митної політики має на меті вирішення економічних, організаційних і правових питань. Примітно, що країни в усьому світі також розуміють важливість спілкування щодо митної політики для регулювання постійних відносин, переміщення товарів і цінностей через кордони. Однією із сучасних тенденцій розвитку митної політики є тісна співпраця з ЄС, тому внутрішньоінституційна основа змінюється. Однак у процесі реалізації митної політики, у процесі інтеграції до європейських стандартів варто відстоювати національні інтереси, оскільки це може негативно вплинути на торговельну економіку України, військово-технічну, транспортну, імміграційну, гуманітарну – через прийняття норм, правил і процедур ЄС.

Тому необхідно визначити основні сучасні заходи митної політики, які реалізуються у зовнішньоторговельних відносинах держав-учасниць Митного союзу Європейських Співтовариств, та вплив такого співробітництва на національну економіку нашої країни.

Особливістю сучасної митної політики України є цілеспрямовані заходи щодо приведення законодавчої бази України у відповідність до міжнародних стандартів, приєднання до міжнародних конвенцій, які мають суттєвий вплив на митну діяльність, визначення загальних положень митної справи та нормативно-правових актів. Сьогодні Україна є активним учасником великої кількості міжнародних угод, які в свою чергу впливають на реформування чинного законодавства з питань митної справи. Крім того, Україна може приєднатися до різноманітних європейських структур, пов'язаних із культурою, спортом, наукою,

освітою та технологіями.

„Співпраця між Україною та ЄС у сфері митної політики набирає обертів. З часом країна-член ЄС має потенціал стати найбільшим торговим партнером України. Імплементация цієї директиви зумовлена національною політикою, особливо митною, і є результатом повноправного членства у Світовій організації торгівлі. Основною метою організації є забезпечення системи міжнародних торгових відносин, лібералізація міжнародної торгівлі. Ставши членом СОТ, Україна відкрила можливості для розвитку національної економіки, особливо щодо покращення торговельно-економічних відносин з країнами-членами ЄС. Одним з таких партнерів є Республіка Польща. Характерними особливостями митної служби в Польщі є її постійна взаємодія з Європейським Союзом [7]. Основними функціями польської митниці є фіскальні, серед іншого – регулювання об'єктів та обсягів міжнародної торгівлі, дотримання національних та міжнародних митних правил, валютний контроль [46]. Тому для України, перш за все, вдосконалення митного контролю – це модифікація міжнародного законодавства, оскільки для України питання спільного прикордонного митного контролю на українсько-польському кордоні залишається актуальним»[52].

Сучасна митна діяльність в Україні – це комплекс заходів, спрямованих на реалізацію основних положень митної політики. Основними інструментами митної політики є тарифні (митний контроль, митне оформлення) і нетарифні (ліцензування, митні обмеження). Виконання цієї функції покладається на Державну митну службу України, що має базуватися на ефективності дій персоналу різних посадових рівнів. Спрямуванням митної політики можуть бути концептуальні ідеї та попередні регламенти, на основі яких формується митна політика. Варто зазначити, що нині митна політика перебуває у стані еволюції, і цей процес є результатом суспільних потреб.

„Раніше головною метою митної політики був збір митних платежів,

для поповнення державного бюджету, але наразі митна політика зазнає змін та потребує комплексного підходу при визначенні ролі та завдання митних органів України. Митна політика України, також, має забезпечувати єдність по всій території України щодо таких видів політики, як гуманітарної, економічної (зовнішньоекономічної), торговельної, фінансової, науково-технічної, інвестиційної, природоохоронної та інших видів політики. Основними напрямками реалізації митної політики на сьогодні, є: 1) створення митного середовища для імпорту товарів (робіт, послуг) на митну територію України; 2) налагодження комунікації між митними органами та суб'єктами ЗЕД; 3) боротьба щодо зменшення ввезення обсягів неякісних товарів на територію України; 4) імплементація інноваційних технологій для автоматизації рутинних процесів та покращення митних послуг” [50].

Існує низка обставин, які впливають на розвиток митних відносин: бар'єри в митних відносинах у поєднанні зі зв'язковими функціями; координація митної системи, тим більше, що Україна є членом Європейського Союзу; модернізація митного адміністрування за допомогою нових електронних засобів обробки інформації. Вдосконалення ймовірно збільшить кількість та якість об'єктів митного контролю. Крім того, формування нових ринкових відносин необхідно враховувати при формуванні стратегічних і тактичних заходів митної політики щодо забезпечення економічних інтересів країни та інтеграції України у світове господарство. До видів сучасних нетарифних обмежень на митних кордонах відносяться: імпорتنі квоти, антидемпінгове законодавство, «добровільні» експортні обмеження, адміністративні регламенти. Нетарифні обмеження вводяться країнами для обмеження ввезення товарів на митну територію країни.

Сьогодні багато розвинутих країн запровадили нові обмеження на імпорт чорних металів, електротехнічного та транспортного обладнання, сільськогосподарської продукції. Фактором інтеграції національної

економіки та ЄС є обмін між державою та різними міжнародними організаціями. З огляду на основний напрямок Маастрихтського договору, пріоритетом митних відносин між Україною та ЄС є створення митного союзу. Сьогодні ЄС – це митна система, яка регулює імпорту товарів і можливість їх вільного переміщення в межах Союзу.

„ Лібералізація економічних відносин між країнами, що супроводжувалася інтеграцією до країн ЄС, послужила каталізатором реорганізації економічних процесів національної економіки та реалізації митної політики. При цьому важливого значення набувають наступні заходи: 1) усунення фізичних бар'єрів для потоку різноманітних факторів виробництва; 2) гармонізація технічних стандартів зі стандартами та нормами ЄС; 3) лібералізація ринку державних закупівель; 4) скорочення податкові бар'єри. Заходи немитного оформлення повинні усунути такі перешкоди - прикордонні процедури, заходи контролю імпорту, пом'якшення імпорту обмежень, правила перевірки товарів і транспортних засобів, переведення статистичних звітів на єдиний стандарт, єдині технічні стандарти, санітарні та ветеринарні правила. Митними складовими розвитку політики можуть стати наступні напрямки: адаптація митних відносин до нових економічних процесів, особливо в напрямку інформатизації, створення мережі навчальних центрів для підвищення якості персоналу митної служби; залучення закордонного досвіду в управлінні персоналом, особлива увага має приділятися дослідженню досвіду країн-партнерів; об'єднання зусиль з іншими країнами в боротьбі з контрабандою” [47].

„ Перешкодами для загальної інтеграції інформаційних технологій у митну систему є наявність техніко-технічних проблем, але їх вирішення дасть можливість використовувати сучасні заходи митної політики, такі як: системи контролю імпорту та експорту товарів (інжиніринг, послуги), транспорт системи, система реєстрації та ідентифікації оператора господарської діяльності, система уповноваженого економічного

оператора. Модернізація інфраструктури надзвичайно важлива для України, що є вагомим аргументом для тісної співпраці з країнами ЄС. Іншим напрямком розвитку митних відносин є впровадження «електронної митниці», яка пов'язана з основним органом зовнішньоекономічної діяльності. Застосування цього інструменту в митній політиці полягає в забезпеченні ефективної комунікації між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та митними органами, а також каналів зв'язку з органами державного управління. Одним із сучасних заходів митної політики є запровадження системи електронного декларування: декларування вантажів і транспортних засобів, митного контролю та оформлення товарів і транспортних засобів. Безпаперове середовище для митниці та міжнародної торгівлі стає важливим етапом впровадження єдиного електронного митного простору» [52].

„Нагальним завданням митної політики України на сучасному етапі становлення є розвиток конкурентоспроможного середовища в межах національної економіки, так і на міжнародному рівні, збільшуючи експортний потенціал національних товаровиробників, дохід яких впливає на рівень добробуту та багатства країни та розвиток конкурентоспроможних галузей на міжнародному рівні. Лібералізація митних відносин за елементами протекціонізму мають місце в сучасних міжнародних відносинах, зокрема при забезпечення інтеграції України у світовий економічний простір використовуючи сучасні заходи митної політики» [45].

У центрі уваги української митної політики мають бути такі аспекти: визначення переліку проблем, які виникають під час реалізації митного законодавства, залучення іноземного досвіду митного контролю, але адаптація до існуючих економічних, соціальних і політичних умов. Крім того, сучасні заходи митної політики передбачають перенесення акценту контролю на митну вартість товарів: з короткотермінового періоду, коли товари перебувають під митним наглядом, на період після випуску товарів.

Перевагами цього методу є: уніфіковані митні процедури відповідно до «Кіотської конвенції про сприяння міжнародній торгівлі»; скорочення терміну реєстрації товару; реалізація презумпції невинуватості декларанта, передбаченої в кодексі; надання декларанту можливість навести свої аргументи на захист заявленої тарифної вартості, більший час перевірки митної вартості товарів, узгодження алгоритмів розрахунку податкових зобов'язань. Серед поточних заходів митної політики ЄС актуальними для використання є: диференціація критеріїв оцінки підприємств, спрощення транспортування товарів, технологія «централізованого митного оформлення».

„Варто підкреслити, що запровадження «єдиного вікна» в Україні є реальним, якщо інфраструктура, зокрема інформаційно-комунікаційна зможе відповідати стандартам які потребуються при впровадженні сучасних електронних технологій. А також інформаційні технології можуть бути використані при ризикорієнтованого підходу та контролю товарів. Імплементация «єдиного вікна» потребує постійних змін в чинному законодавстві, внаслідок інтенсивних процесів в інформаційному середовищі, тобто зміна технологій відбувається значно швидко ніж приймається стандарти по ній. Але даний напрямок є лише початком тісної співпраці з країнами- членами Євросоюзу для усунення адміністративних бар'єрів, та як результат - зростання національної економіки» [48].

Відповідно до запропонованих «Підходів до реалізації складових митної політики в Україні» (рисунок 3.1) варто розкрити основний алгоритм дій із застосування сучасних заходів митної політики в Україні.

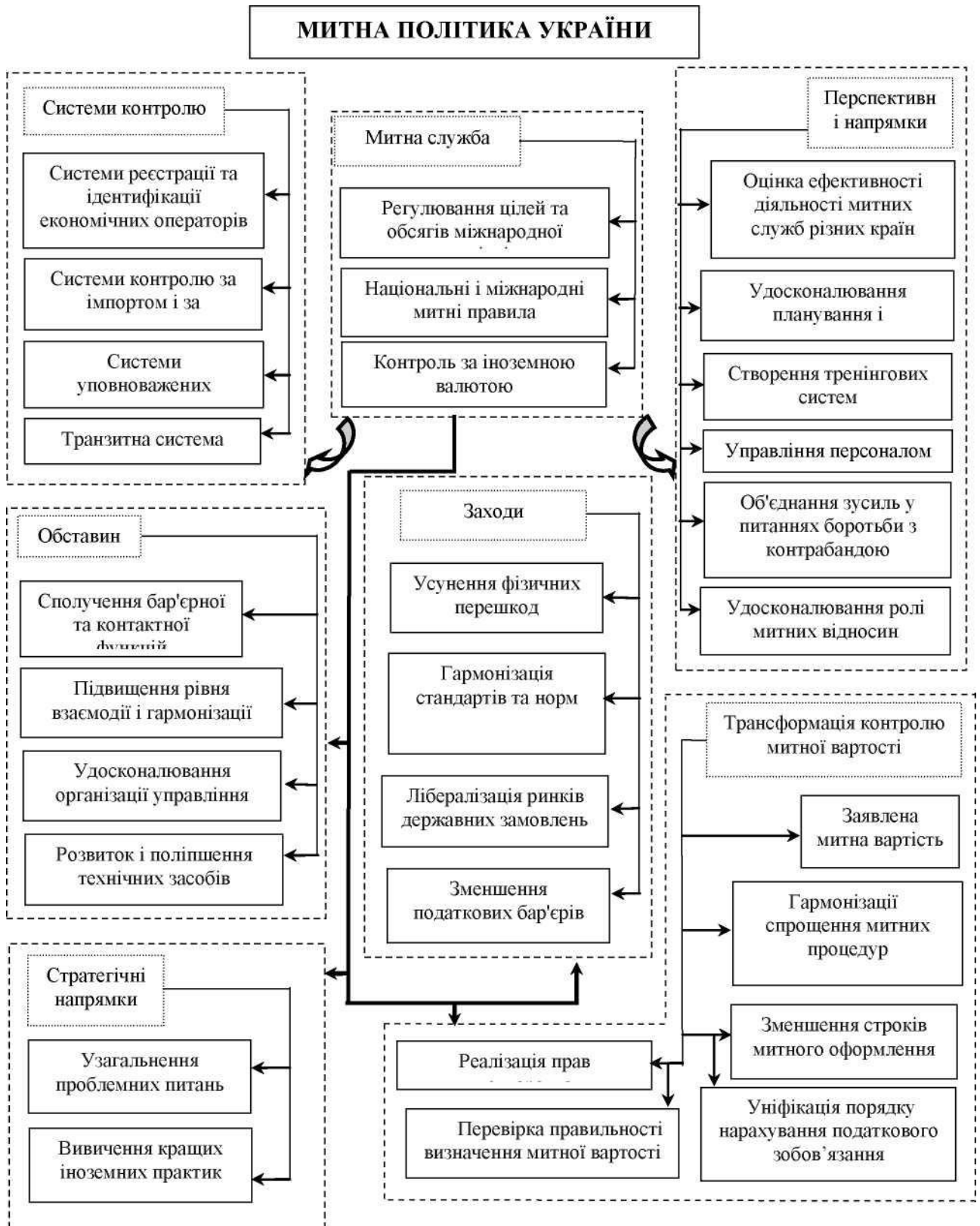

Рис.3.1. Методичний підхід реалізації компонентів митної політики

в Україні (побудовано автором [26])

Основними складовими діяльності митної служби є: регулювання об'єктів та обсягів міжнародної торгівлі, національне та міжнародне митне регулювання, валютний контроль. Сучасні заходи митної політики включають системи реєстрації та ідентифікації економічних операторів, системи імпортного та експортного контролю, системи авторизованих економічних операторів і системи транзиту. Ситуацією, що впливає на реалізацію митної політики в сучасних умовах, є поєднання бар'єрних і контактних функцій, підвищення рівня взаємодії та координації, вдосконалення організації управління, розвиток і вдосконалення технічних засобів.

3.2. Шляхи впровадження інноваційно-інвестиційного простору національної економіки в межах реалізації митної політики

З точки зору запровадження сучасної митної політики забезпечення простору для інновацій та інвестицій є одним із питань національної економічної безпеки. У напрямі інноваційного розвитку національної економіки Україна як країна має всі можливості стати об'єктом залучення інвестицій у науково-технічний потенціал країни. Наявність в Україні науково-дослідних центрів і потужних наукових шкіл дозволяють виховувати наукову еліту, але це потребує належного фінансування та державної підтримки.

Дослідження інноваційно-інвестиційного простору, визначення впливу митної політики надасть можливість створити ефективну систему сприяння інвестиціям у науково-технічний потенціал України та запобігання порушенням чинного законодавства у сфері митної справи. Основними факторами, які митна політика потребує подальшого вивчення з точки зору сприяння інвестиційному розвитку, є: вдосконалення митної

інформаційної системи; управління ризиками; митна вартість; технічна підтримка DMS; координація та комунікація DMS; нормативні акти; міжнародна співпраця з прикордонною митницею.

Основним завданням держави щодо розвитку інноваційно-інвестиційного простору є забезпечення законодавчої бази митної політики з метою впровадження ефективних економіко-правових механізмів безперешкодного залучення інвестицій у національний інноваційний простір. Одну з головних ролей у цих процесах відіграє українська митна політика, яка може відображатися, наприклад, у постачанні технологій, участі іноземних експертів у різних галузях країни. Під інноваційним інвестиційним простором слід розуміти комплекс елементів – планування, стимулювання, регулювання та контролю процесу інноваційної діяльності у сферах науки, техніки та виробництва, які становлять середовище розвитку національної інноваційної діяльності. Ця інструкція стосується митних органів.

„ За допомогою нововведення також можна підвищити ефективність роботи митних органів та автоматизувати послуги, що надаються в пунктах пропуску, покращуючи систему обслуговування громадян України. Митна політика сприяння безпечному розвитку інновацій включає: прискорення науково-технологічного розвитку в Україні порівняно з розвиненими країнами; захист країни від технологічної експансії шляхом запровадження адміністративних інструментів у митній політиці; підвищення конкурентоспроможності національних виробників (надання певних преференцій для різних категорій суб'єктів економічної діяльності, особливо якщо зовнішньоторговельні операції у суб'єкта ЗЕД є першими). Зокрема – державна підтримка розвитку пріоритетних наукових галузей; збільшення бюджетних асигнувань у сфері науки і технологій; підвищення соціального статусу науково-технічної інтелігенції; особливо захист прав інтелектуальної власності, в чому українська митна політика відіграє важливу роль. Набуває значущості Закон України «Про

засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01.07.2010 р. № 2411-VI [34], що відіграє роль в регулюванні інноваційної діяльності, безпеки інноваційних процесів, а саме: інтенсифікації інвестиційної та інноваційної діяльності; модернізації національного виробництва» [50].

Використання сучасних інформаційних технологій у митній справі, інноваційних інструментів виявлення митних правопорушень та активізація комунікаційної частини митних органів ДФС з іноземними митними органами є важливими процесами в просторі інновацій та інвестицій в країна. Митні органи, як головний орган у реалізації митної політики, здатні впливати на розвиток інноваційного та інвестиційного простору та повинні вживати спеціальних заходів для запобігання незаконному руху товарів (технічних засобів, обладнання).

Важливим досвідом реалізації митної та прикордонної політики є приклад Румунії, як країни-члена Європейського Союзу, яка запровадила багаторівневу та системну митну політику, що відповідає високим стандартам Європейського Союзу. Європейський Союз. Використання інструментів моніторингу від Генеральної митної дирекції Румунії (DGV), а також придбання Румунського національного статистичного інституту, який займається прогнозуванням майбутніх злочинів з метою виявлення причин злочинів і вжиття заходів для їх запобігання, заслуговують на увагу. Новаціями діяльності в Румунії є обмін оперативними даними, організація спільних заходів, використання процедур аналізу ризиків.

„Розглядаючи більш ліберальну національну економіку, варто звернути увагу на інноваційні заходи митної політики у Сполучених Штатах Америки, яка полягає в захисті кордонів шляхом суворого дотримання законодавства під час ввезення товарів у напрямку: здійснення контролю за експортом, боротьбі з відмиванням грошей. Активна інформатизація митної діяльності США охоплює обробку масивів інформації, що є ключовим заходом попередження митних правопорушень. Комп'ютерне обладнання, перш за все, використовується

митною службою для підвищення ефективності дій щодо виявлення правопорушень. Комп'ютерні бази даних митної служби США дозволяють знайти потрібну інформацію щодо вантажовідправників, імпортерів та експортерів вантажів. Тому варто зауважити, що інноваційно-інвестиційний простір країни є важливим елементом вдосконалення митної служби США” [50].

„Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» під терміном «інновація» слід розуміти новостворені (застосовані) та (або) удосконалені конкурентоспроможні технології, продукцію чи послуги, а також організаційно-технологічні рішення для виробництва, Адміністративний комерційного чи іншого характеру, що суттєво покращує структуру та якість виробництва та/або соціальної сфери; інноваційна діяльність - спрямована на використання та комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок і призводить до виведення на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг ” [51].

Митна політика щодо управління інноваційним процесом передбачає здійснення фінансування на національному рівні, зокрема забезпечення матеріально-технічного забезпечення впровадження інноваційних об'єктів у митну інфраструктуру. Відповідними заходами в цьому плані можуть бути - забезпечення митних органів новітнім обладнанням, інформацією та засобами зв'язку; виробництво новітнього обладнання для митних операцій; навчання фахівців митної справи; державна підтримка та захист прав інтелектуальної власності шляхом патентування та ліцензування. Види інноваційної діяльності можна поділити на такі напрями: підвищення ефективності митної діяльності, оптимізація функціонування митних органів, сприяння інноваційним процесам у митній справі та митному нагляді. По-перше, митна політика має захистити вітчизняних товаровиробників у напрямку виробництва інноваційної продукції та знизити тарифні бар'єри при міждержавній міграції інновацій.

Метою митно-тарифного регулювання є вибіркова підтримка

інноваційної підтримки імпорту та експорту для прискорення зростання внутрішнього експорту високотехнологічної продукції та модернізації митних органів. Реалізація цих заходів стала можливою завдяки створенню «зелених коридорів» для інноваційних компаній, скороченню бюрократії, спрощенню митного оформлення, консультаційній підтримці. Інші типи інноваційних інструментів регулювання імпорту включають надання інноваційного обладнання для будівництва високотехнологічних об'єктів і розвитку проектів транскордонного співробітництва.

„Проте, щоб сприяти створенню простору для інновацій та інвестицій в Україні, українська національна митна система повинна ефективно функціонувати за такими напрямками: сприяти розвитку економіки країни, створювати умови для залучення інвестицій в українську економіку, забезпечувати транзит. потенціал Безпека Захист інтелектуальної власності. Основними нововведеннями в українській митній системі є: автоматизована інформаційна система, співпраця митниці з суб'єктами господарювання, що здійснюють торговельну діяльність, співпраця ДМСУ з митними адміністраціями інших країн із використанням «безшовного потоку інформації», перехід до електронного декларування, електронно-логістичний супровід вантажів, організація роботи за принципом «єдиного офісу»» [47].

„Важливими стимулами реалізації митної політики у сфері інноваційної діяльності є: фінансова підтримка з державного та місцевих бюджетів; гармонізація кредитної, податкової та митної політики щодо учасників інноваційного процесу; організація підготовки кадрів у відповідній сфері, інформування та аналітична підтримка та ознайомлення громадськості з інформацією. Трансформація української митної системи в напрямку розвитку простору для інновацій та інвестицій пов'язана з приєднанням країни до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур. Для спрощення митних правил і процедур необхідно дозволити розвиток національних інноваційних та

інвестиційних просторів, гармонізуючи їх з митними процедурами, що може бути відображено в таких заходах: реалізація спільних програм, головною роллю яких є вдосконалення та підвищення ефективності митної системи; забезпечення прозорості митних правил і процедур; розкриття інформації; використання методів аналізу ризиків і контролю для інтеграції інновацій у митну систему” [52].

Вважаємо, що слід приділяти більшу увагу активному використанню інформаційних технологій як одному з напрямів впровадження інновацій на митній службі, метою використання якого є накопичення та обробка інформаційного потоку, що використовується в митному бізнес-процесі. Сучасні інформаційні технології та телекомунікаційні мережі набувають все більшого значення у взаємовідносинах постачальників і споживачів, що робить можливою ефективну взаємодію в процесі зовнішньоекономічної діяльності. Розглянемо динаміку структури експорту-імпорту послуг (телекомунікаційних послуг, комп’ютерних послуг та інформаційних послуг) у 2009-2017 роках (табл. 3.12, рис.3.13), що характеризують присутність інноваційної сфери, яка представлена в країні інформаційними технологіями.

Затримки у митному оформленні з причин контролю митної вартості

Питання дуже актуальне, але давайте розглянемо його дещо в іншій площині. Що таке митна вартість, чому так багато проблем, питань та спекуляцій навколо цього терміну чи етапу митного контролю? Митна вартість – це база оподаткування, тобто та величина з якої у відсотках нараховуються митні платежі, відповідно самий простий і доступний спосіб мінімізувати податки – це зменшити базу оподаткування тобто митну вартість.

Практика міжнародної торгівлі, рекомендації Всесвітньої Митної Організації, норми міжнародних Конвенцій, а також національне законодавство визначає, що основним методом визначення митної вартості

є метод визначення за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції). Тобто це вартість товарів, яка зазначена у зовнішньоекономічному контракті.

І тут буде доречним акцентувати Вашу увагу, що у 2021 році 91% товарів імпортованих в Україну за питомою вагою оформлюються за основним методом(за ціною контракту), тобто заявлену митним брокером митну вартість, митницею визнано та оформлено саме по основному методу, і лише 9% оформлено за другорядними методами визначення митної вартості, визначених ст. 57 Митного кодексу.

Співвідношення цифр говорить само за себе, немає необґрунтованих затримок, а є робота посадових осіб митниць за напрямом повнотиоподаткування, це функція і обов'язок митних органів. Також це складова наповнення державного бюджету та захисту національних товаровиробників від непрозорої конкуренції, а також наповнення внутрішнього ринку контрафактною продукцією. Якщо продовжувати наводити статистичні показники, то я би зауважив, що за період січня-серпня 2021 року середній рівень митної вартості у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року збільшився на 20% (з 0,8 \$/кг до 0,96 \$/кг).

Рівень митної вартості товарів, оформлених за другорядними методами (з коригуванням митної вартості товарів) збільшився на 33% (з 0,63 \$/кг у 2020 році до 0,83 \$/кг у 2021 році).

При цьому слід зазначити, що у порівнянні з 2020 роком кількість коригувань заявленої декларантами митної вартості зменшилась на 3% (у 2020 році питома вага товарів, оформлених за ціною контракту становила 88% від загальної кількості оформлених товарів, а у 2021, як я вже згадував, 91%).

Ще одна дуже дієва форма контролю за достовірністю заявленої митної вартості, це обмін інформацією з митними та іншими уповноваженими

органами іноземних держав шляхом надсилання запитів щодо перевірки автентичності документів, які надавались до митного оформлення.

За результатами опрацювання відповідей, які надійшли на запити Держмитслужби за період із січня по серпень 2021 року: 40,7% відповідей містять дані щодо не підтвердження заявлених декларантами відомостей (загальна кількість опрацьованих відповідей - 295, з яких у 120 не підтверджено автентичність наданих до митного оформлення документів).

Із загальної кількості не підтверджених відповідей 53,4% це однозначне встановлення розбіжностей та 46,4% відповідей – це розбіжності в умовах поставки (тобто не включення до визначеної митної вартості товарів такої складової як транспортні витрати) або відсутність можливості однозначно ідентифікувати отримані дані з заявленими до митного оформлення відомостями що свідчить про можливість надання до митного оформлення підроблених документів. І це дані виключно результатів перевірки автентичності документів без урахування статистичних даних щодо запитів на предмет наявності та/або відсутності фактів порушення митних правил.

Хочеться навести конкретні приклади таких відвертих маніпуляцій з наданими до митного оформлення документами:

1. Товар «сало», країна походження Іспанія - декларантом до митного оформлення за трьомамитними деклараціями заявлена вартість товарів 40 950 ЄВРО, а за результатами перевірки автентичності документів вартість таких товарів повинна становити 72 450 ЄВРО. Ціна за одиницю товару занижена майже в 2 рази (0,65 ЄВРО/кг заявлено, а надано митними органами Іспанії – 1,15 ЄВРО/кг) і це без урахування відмінностей в умовах поставки (до митної вартості не включено суму транспортних витрат). Різниця в сумі митних платежів близько 280 тис. грн.;

2. Товар «цукерки», країна походження Туреччина - декларантом до митного оформлення за однієюмитною декларацією заявлена вартість партії товарів 4600 дол. США, а за результатами перевірки автентичності

документів вартість товарів повинна становити 19700 дол. США, а це ненадходження до бюджету митних платежів у розмірі близько 122 тис.грн.;

3. За результатами запиту на адресу продавця (сторони контракту) отримано відповідь про не підтвердження відомостей щодо ціни за одиницю товару «газ природний». Загальна вартість імпортованих товарів, оформлених тільки за шістьма митними деклараціями занижена на суму 1 млн. 400 тис. Євро. Від таких маніпуляцій Державний бюджет України міг недоотримати платежів у сумі 9млн. 581 тис. грн.

Озвучені приклади наявності фактів маніпулювання з відомостями щодо вартості товарів свідчать про намагання окремих представників бізнесу уникнути обов'язку зі сплати належних митних платежів до Державного бюджету України.

Тому, маючи такі показники і дані результатів перевірки достовірності декларування, слід зазначити, що здійснення контролю за базою оподаткування є одним із інструментів забезпечення контролю за повнотою оподаткування, сплатою належних митних платежів до Державного бюджету України.

І ще, для повноти висвітлення питання, слід зазначити про існування практики скасування судами прийнятих рішень про коригування заявленої митним брокером митої вартості товарів, навіть за умови наявності документальних розбіжностей чи у випадку коли заявлена вартість товару є нижчою за вартість сировини на виробництво таких товарів, декілька прикладів:

- митне оформлення товару «профіль з алюмінієвого сплаву» за рівнем митної вартості 1,37 дол. США за кг у той час як вартість алюмінієвого сплаву на Лондонській біржі металів становила від 2,19 дол. США за кг;

- «чайники побутові електричні» по 0,78 дол. США за шт. (в гривнях орієнтовно 20 грн.), тоді як, вартість подібних товарів у продажу у десятки разів вище.

Висновки до розділу 3

1. Заходи щодо подальшого вдосконалення митної політики мають передбачати модернізацію митної інфраструктури, насамперед у частині активного використання автоматизованих систем «е-митниця», що може посилити координацію дій митних органів з податковими та правоохоронними органами, гармонізувати документи; контролювати рух товарів, здійснювати комплексну електронну реєстрацію, вдосконалювати систему управління ризиками. Модернізація митної політики має базуватися на конкурентних процедурах, професіоналізмі та порядності, професійній підготовці.

2. Для досягнення стратегічних цілей реалізації моделі української митної політики конче необхідно продовжувати реформи, зокрема: митних послуг, спрощення міжнародної торгівлі, в тому числі системи авторизації суб'єктів господарювання, посилення боротьби з боротьба з незаконною торгівлею підтримка бізнес-спільноти.

3. Одним із основних інструментів митної політики є прогноз обсягів митних платежів, який допоможе уточнити поточні заходи митних органів та розробити та реалізувати плани на майбутні періоди. Здійснено серію динамічних прогнозів обсягів імпорتنих тарифів за методом Холта-Уінтерса. За результатами прогнозів робляться висновки про доцільність їх виконання та виділяють із ряду сезонну динаміку та темпи інфляції. Доцільно робити прогнози на короткостроковий період, особливо щодо обсягів експортних мит, обсяг яких зазнає значних коливань.

4. У запропонованих «Підходах до реалізації складових митної політики в Україні» наголошується на: основних складових діяльності митних служб (регулювання об'єктів та обсягів міжнародної торгівлі, встановлення та дотримання національних і міжнародних митних правил, валютний контроль). Сучасними заходами митної політики є: система реєстрації та ідентифікації суб'єктів господарювання, система імпортно-

експортного контролю, система уповноваженого економічного оператора, система транзиту. Розглянуто обставини, що впливають на реалізацію митної політики: поєднання бар'єрних і зв'язувальних функцій, підвищення рівня взаємодії та координації, удосконалення організації управління, розвиток і вдосконалення технічних засобів.

5. Дослідження впливу митної політики на формування інноваційно-інвестиційного простору дасть можливість створити ефективні механізми сприяння надходженню іноземних інвестицій у технологічний потенціал країни. Основними питаннями, які необхідно негайно вирішити з точки зору вдосконалення митної політики для сприяння інвестиційному розвитку, є: удосконалення митної інфраструктури, особливо ІТ-систем; удосконалення систем управління ризиками; технічна підтримка ДФС; координація та комунікація між департаментами та департаментами Федеральна податкова служба та митні органи. Під інноваційно-інвестиційним простором варто розуміти комплекс елементів, як то: планування, стимулювання, регулювання та контроль процесів інноваційної діяльності в науково-технічній та виробничих сферах, що утворюють середовище для розвитку інновацій в країні. Важливими стимулами реалізації митної політики в інноваційній сфері є: надання фінансової підтримки з державного та місцевого бюджетів; уніфікація кредитної, податкової та митної політики відносно учасників інноваційних процесів; організація підготовки кадрів у відповідній сфері, інформаційно-аналітичне забезпечення та ознайомлення громадськості з інформацією.

ВИСНОВКИ

1. Уточнити зміст поняття митної політики, виділити принципи, на яких вона має базуватися, та запропонувати такі доповнення: баланс інтересів; підзвітність; доступність інформації; загальність митних платежів; стимулювання інвестиційної діяльності; дії; гармонізація

митного законодавства, дотримання правил конфіденційності при оформленні митних справ.

2. 2. Розглядає сучасні аспекти формування митної політики та її трансформації в сучасних умовах. Для більш чіткого уявлення створено «Механізм трансформації інститутів митної політики України», який спирається на зарубіжний досвід технологій і методів, ключовою основою якого є інформаційне поле. Трансформація митних процесів включає: ідентифікацію та реєстрацію платників, системи збору та обробки інформації, порівняння їх достовірності, присвоєння унікальних облікових номерів, автоматизацію розрахунків податків, соціальних внесків, митних платежів. Перевагами у роботі створеного ДМС України, як центрального органу митної політики є: єдина організація, можливість отримання податкового кредиту, краща конфігурація, скоординовані правозастосуванні дії, цілісна картина платників податків, запровадження офісу „єдиного вікна” Основними суб'єктами взаємодії з ДМС України є: держава, бізнес та громадяни.

3. За результатами дослідження ролі інформаційних технологій у трансформації митних функцій створено «Модель розвитку митної політики України», до якої включено закон про підвищення якості інформаційного забезпечення митної справи, що надасть можливості уніфікувати існуючі системи контролю запровадити уніфіковану систему обліку суб'єктів господарювання забезпечити єдиний електронний доступ посадовим особам митних та податкових органів сприятиме покращенню процесу відбору митних товарів; дозволить здійснювати своєчасний та швидкий обмін електронною інформацією з іншими контролюючими та правоохоронними органами; сприятиме вдосконаленню проведення фактичних перевірок.

4. Досліджено вплив глобальних відносин на формування національної митної політики, в результаті чого сформульовано «Орієнтацію розвитку митної політики в умовах вступу до Європейського

Союзу», яка складається з кількох частин. Сферою митної політики є здійснення економічних, організаційних і політико-правових заходів. Реалізація митної політики має ґрунтуватися на документах, зокрема: принципах, стратегіях, концепціях. Основними тенденціями та факторами ризику митної політики є: інтернаціоналізація торгівлі, торговельно-економічні санкції, зростання частки енергетичних товарів, наявність міжнародних торгово-економічних об'єднань, продовольча та екологічна безпека.

5. Застосувати метод когнітивного моделювання для врахування впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на ефективність митної політики. Виділено фактори, що впливають на розвиток імміграційної політики. Результатом імпульсного моделювання є збільшення майже всіх показників факторів індикатора, але зміна в бік V3 (розкриття інформації про митну політику Держмитслужби). Інші фактори-індикатори відображають позитивну динаміку зростання щодо імпульсного моделювання, особливо значний приріст по відношенню до факторів-індикаторів V2 (міжнародне співробітництво), V8 (експортні операції). Найбільше зростання відбувається в разі імпульсного моделювання у вершину V10 (використання кращого закордонного досвіду), що свідчить про позитивний вплив цього досвіду на формування та реалізації вітчизняної митної політики.

6. 6. Налагоджена модель реалізації митного потенціалу національної економіки, через реалізацію основних функцій митної політики впливати на розвиток національної економіки, кінцевими результатами мають бути: економічне зростання національної економіки, формування платоспроможного бюджету, формування платоспроможного бюджету, економічне зростання національної економіки. та підвищення добробуту громадян. Удосконалити митну політику можна шляхом гармонізації митних процедур, зокрема: створення середовища для здійснення митних операцій та зовнішньої торгівлі; об'єднання систем

контролю за імпортом, експортом та транзитом товарів (транспортних засобів); посилення інфраструктури митних пунктів та митних постів; забезпечення єдиного обліку суб'єктів господарювання - учасників митних відносин, єдиний електронний доступ суб'єктів ЗЕД; можливість обміну електронною інформацією митної служби з фіскальною, правоохоронними органами, банківськими установами; вдосконалення процедури відбору товарів для митного догляду; збирання, повернення, та звільнення платників податків від митних платежів.

7. Використовувати метод Холта-Вінтерса для прогнозування обсягів митних платежів як інструмент реалізації національної митної політики. За результатами прогнозу доцільно із ряду динаміки виділити сезонність та інфляцію. Виявляється також, що найкраще робити прогнози на короткі проміжки часу, особливо щодо величини експортних мит, величина яких визначається значною волатильністю.

8. 8. За допомогою кластерного аналізу експорту та імпорту визначено найбільш пріоритетні напрямки розвитку митного потенціалу країни. За результатами статистичного аналізу сформовано два кластери щодо загального експорту України, до першого увійшли: Країни СНД, Європа, Країни ЄС (28), Азія, та інші країни світу, до другого віднесено: Африка, Америка, Австралія та Океанія. Стосовно кластерного аналізу щодо загального імпорту з України, сформовано, також два кластери, до першого віднесено: Країни СНД, Європа, Країни ЄС (28) та інші країни світу. До другого - Азія, Африка, Америка, Австралія та Океанія

9. Запропонувати напрямок інноваційно-інвестиційного розвитку країни в рамках реалізації митної політики, який передбачає чітко визначений загальний напрямок митної політики з урахуванням можливих загроз національній безпеці, якими можуть бути: відсталі технології, низькі; гонкурентоспроможність продукції; відтік науковців, спеціалістів та кваліфікованої робочої сили; низька оплата науково-технічної роботи; неякісна підготовка науково-технічного персоналу; іноземні технології та

технологічна експансія.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти: монографія. Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2009. 543 с.3
2. Гуцул І. А. Митна політика у фіскальному просторі України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2015. Вип. 10. С. 232-234. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/-Nvmgu_eim_2015_10_52 (дата звернення: 28.01.2019).10
3. Іванов С. В. Адміністративно-правовий механізм реалізації державної митної політики в Україні: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07.Харків,2018.40с.URL:http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/-5042/aref_Ivanov%20S%20V_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y(дата

звернення: 17.01.2019).15

4. Коломоєць О. В. Методологічні та історичні засади дослідження митної функції сучасної держави. *Часопис Національного університету "Острозька академія". Серія: Право.* 2014. № 1. URL: <http://nbuv.gov.ua/>-

UJRN/Choasp_2014_1_8 (дата звернення: 27.02.2019).19

5. Лоцихін О. М. Економічна функція сучасної держави. Теоретико-правові аспекти: монографія. Київ: Юридична думка, 2008. 368 с.31

6. Митний кодекс України: Закон від 13.03.2012 № 4495-VI. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/print> 1482410985679014(датазвернення: 21.02.2019).35

7. Мосякіна О. А. Митна політика та принципи її реалізації в Україні. *Публічне управління та митне адміністрування.* 2015. № 2. С. 207-211. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamcudu_2015_2_31 (дата звернення: 12.01.2019).38

8. Мосякіна О. А. Системний підхід до поняття сутності митної політики та її генезис. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування.* 2016. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2016_1_28

(дата звернення: 16.01.2019).39

9. Мужев О. О. Вплив глобальних відносин на становлення національної митної політики. *Anti-crisis management: state, region, enterprise. Conference Proceeding, November 23 th, 2018.* Le Mans France: Baltija Publishing, 2018. Part 1. P. 46-48.40

10. Мужев О. О. Становлення державних інститутів регулювання митної політики в Україні. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво.* 2018. № 5. С. 11-16.41

11. Мужев О. О. Теоретико-методичні засади реалізації митної політики в межах національної економіки. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки".* 2017. Вип. 26. Ч. 1. С. 193-196.42

12. Настюк В. Я. Адміністративно-правові проблеми законодавчого регулювання митної справи в Україні: автореф. дис д-ра юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2005. 36 с.43
13. Пашко П. В. Щодо термінів “митна політика” та “митна справа”. *Вісник Академії митної служби України. Серія: Економіка*. 2012. № 2. С. 41-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2012_2_7 (дата звернення: 16.02.2019).47
14. Податковий кодекс України (зі змінами та доповненнями): Закон від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 14.02.2019).50
15. Положення про Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/-laws/show/227-2019-%D0%BF#n209> (дата звернення: 16.01.2019).51
16. Приймаченко Д. В. Митна політика держави та її реалізація митними органами: монографія. Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2006. 332 с.54
17. Про зовнішньоекономічну діяльність: закон від 16.04.1991 № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12> (дата звернення: 01.02.2019).60
18. Про Митний тариф України: Закон від 19.09.2013 № 584-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584-18> (дата звернення: 21.01.2019).61
19. Про Стратегію сталого розвитку “Україна - 2020”: Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. URL: <https://zakon1.rada.gov.ua/-laws/show/5/2015> (дата звернення: 02.02.2019).62
20. Сабадаш В. В., Казбан А. Ю. Орієнтири національної митної політики в умовах торгово-економічної інтеграції. *Mechanism of Economic Regulation*. 2014. № 2. С. 123-133.68
21. Стоянець Н. В. Митна політика в контексті євроінтеграційного вибору України. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія:*

- Економіка і менеджмент.* 2013. Вип. 12. С. 120-123.
URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_ekon_2013_12_26 (дата звернення: 01.02.2019).71
22. Герасимюк П.В. Ефект митної політики: поняття та класифікація (стаття, Держава та регіони – 2018)
23. Бережнюк І. Г. Розвиток системи митного регулювання України в умовах розширення міжнародного співробітництва: автореф. дис д-ра екон. наук: 08.00.02. Київ: Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2010. 32 с.1.1
24. Ваврик С. Функції митної політики. *Фіскальна політика України в умовах євроінтеграційних процесів*: зб. тез доп. VIII Всеукр. наук.-практ. конф. / редкол.: А. І. Крисоватий, О. М. Десятнюк, А. І. Луцик та ін.; відп. ред. А. І. Луцик. Тернопіль: Вектор, 2016. С. 29-31.4.1
25. Веденєєв Є. Є. Міжнародна економічна політика України на сучасному етапі. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка.* 2014. Т. 19. Вип. 2 (1). С. 64-68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_ekon_2014_19_2%281%29 16 (дата звернення: 01.02.2019).5.1
27. Войцещук А. Д. Захист інформації в комплексній системі “Електронна митниця” як одна зі складових економічної безпеки держави. *Вісник Академії митної служби України. Серія: Технічні науки.* 2013. № 1. С. 18-24.7.1
28. Доротич С. І. Механізми державного управління процесами адаптації митної системи України до європейських вимог: автореф. дис..... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. Івано-Франківськ: Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу, 2011. 20 с.10.1
29. Жмурко Н. В., Вульчин М. М. Електронна митниця як пріоритетний напрям удосконалення митно-тарифного регулювання в Україні. *Науковий вісник НЛТУ України.* 2014. Вип. 24. С. 355-362.13.1
30. Кістанова Я. Митний союз Європейського Союзу: проблеми функціонування та перспективи розвитку. *Юридичний*

вісник.2013.№ 3.С. 187-194.17.1

31. Крисовата К. В. Фінансові ризики в системі митного контролю та митного оформлення товарів. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. Вип. 2 (2). С. 47-52.20.1

32. Мексиканський тупик української митниці. URL. <http://cost.ua/news/-715-meksykanskyu-tupyk-ukrayinskoyi-mytnytsi> (дата звернення: 23.01.2019).23.1

33. Мельник М. В. Особливості митних режимів за законодавством Європейського Союзу. 2016. URL: http://www.lj.kherson.ua/2016/pravo01/-part_3/12.pdf (дата звернення: 05.02.2019).24.1

34. Митний безвіз для України: Приєднання України до режиму спільного транзиту є одним із факторів євроінтеграції. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2019/02/28/645688/> (дата звернення: 27.02.2019).26.1

35. Митний Кодекс України: закон від 13.03.2012 4495-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/ed20120313> (дата звернення: 01.2019).27.1

36. Мужев О. О. Закордонний досвід функціонування митних режимів та їх умови застосування. *International Scientific Conference Corporate Governance: Strategies, Processes, Technology: Conference Proceedings, October 20th, 2017*. Kaunas, Lithuania: Baltija Publishing, 2017. P. 56-58.29.1

37. Мужев О. О. Особливості комунікаційної політики митної служби в європейському союзі (на прикладі веб-сайту фіскальної та митної служб ЄС). *Європейські перспективи сенсу життя: зб. матер. між нар. наук.-практ. конфер.*, 11 травня 2018 р. / за ред. В. М. Огаренка, О. В. Покатаєвої, О. І. Трохимець та ін. Запоріжжя: КПУ, 2018. С. 166-168.30.1

38. Мужев О. О. Роль інформаційних технологій у трансформації функціонування митниці в Україні. *International scientific conference economy and society: modern foundation for human development (31th october 2016)*. Leipzig, Germany: Baltija Publishing, 2016. P. 74-74.31.1

39. Пашко П. В. Стратегічні підходи до управління митною безпекою. *Стратегічна панорама*. 2009. № 2. С. 45-55.37.1
40. Перепьолкін С. М. Міжнародно-правові аспекти митного співробітництва Європейських держав: автореф. дис канд. юрид. наук: 12.00.11. Харків: Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. 2009. 20 с.38.1
41. Хитра О. Л. Правова характеристика джерела митного права інститутів Європейського Союзу. 2015. URL: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/-visnyku/nvsy/04_2015/15Holiyes.pdf (дата звернення: 19.01.2019).60.1
42. Цифрова адженда України - 2020. 2016. URL:<https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> (дата звернення: 15.02.2019).61.1
43. Шамборовський Г. О. Реформування митної служби в Україні в умовах європейської економічної інтеграції. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 18. С. 27-31.62.1
44. Яценко А. Б. Митна політика в контексті європейського вектору інтеграції України: автореф. дис канд. екон. наук: 08.05.01. Донецьк: Донец.нац. ун-т, 2003. 18 с.63.1
45. Вакім В. Е. Стимулювання інноваційної діяльності: порівняльно-правовий аспект. 2017. URL:<http://econtlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/08/134-145.pdf> (дата звернення: 14.02.2019).1.2
46. Гуцу С. Ф. Проблеми митного регулювання в Україні в умовах євроінтеграції. *Гуманітарний часопис*. 2013. № 4. С. 105-109.4.2
47. Дук Н. М. Інновації і картографування митної діяльності. *Проблеми безперервної географічної освіти і картографії*. 2012. Вип. 16. С. 31-34.8.2
48. Жадько К. С., Майорова І. М., Андрусенко Г. М. Митні інновації в сучасній поставці товарів за системою “точно в термін”. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2016. № 2. С. 32-44.10.2
49. Задихайло Д. Д. Інновації та економічна безпека держави. 2017. URL:

http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2017/07/Zadykhaylo/1_2.pdf(дата звернення: 18.01.2019).11.2

50. Капітанець С. В. Запобігання та протидія митним правопорушенням: аналіз закордонного досвіду. *Науковий вісник МГУ*. 2017. № 26. С. 55-58.15.2

51. Про інноваційну діяльність: Закон від 04.07.2002 № 40-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення: 11.02.2019).35.2

52. Стояновський А. Р., Тимняк З. С. Державна підтримка розвитку інноваційної інфраструктури в Україні. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2016. Вип. 26.6. С. 131-136.43.2